

Roman Bogacz, Maria Katarzyna Ligas

Jesus and the Samaritan Woman: Meeting with Christ in Karol Wojtyła's "Song of the Brightness of Water"

Religious and Sacred Poetry : An International Quarterly of Religion, Culture
and Education 2/4, 27-50

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ks. ROMAN BOGACZ (Cracow, Poland)
E-mail: roman.bogacz[at]upjp2.edu.pl
MARIA KATARZYNA LIGAS (Cracow, Poland)
E-mail: k_ligas[at]vp.pl

Jesus and the Samaritan Woman: Meeting with Christ in Karol Wojtyła's *Song of the Brightness of Water*

Holy Scripture, because of its richness, has been an irreplaceable source of literary inspiration. It is a reflection of the literary development in various cultural periods. Therefore it comes as no surprise that in the Bible Karol Wojtyła found many themes for his later writings. These writings express his personal religious experience, and are also a testimony of a deep and contemplative reading of the Scripture.

The core of the Pope's poetic interests is man's own turning to his interior and searching for answers to the questions about the purpose and meaning of his existence. This anthropological orientation of John Paul II's work shows its bond with the Bible. Meeting with God is the main motif of K. Wojtyła's poetic meditations, which are based on the Word of God. In this meeting man can find the answers he has long sought for. It also leads to the change in life which can be described as conversion.

1. The poem *Song of the Brightness of Water*

The theme of the woman coming from Samaria appeared in the work *The Song of the Brightness of Water*, which was written in 1950. The composition's motto was taken from St John's Gospel:

„A odpowiadając Jezus rzekł jej: Każdy, kto pije tę wodę, znowu pragnąć będzie; kto jednak napije się wody, którą ja mu dam, nigdy nie uczuje pragnienia”¹

(J 4, 13).

---

¹ I quote the Polish text by Karol Wojtyła, *Poezje. Poems*, przełożył / translated by Jerzy Peterkiewicz, *Posłowie / Afterword* by Krzysztof Dybciak, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1998, p. 45.

“Jesus said to her, «Everyone who drinks of this water will be thirsty again, but those who drink of the water that I will give them will never be thirsty»”²

(John 4:13).

The Polish version of the text is probably Wojtyła's own translation of this fragment of the Gospel. The poem's title suggests that it is about the “brightness of water”, which is also confirmed by the cited passage. Determining its theme we must say that the author has dedicated it to the possibility of uniting with God through the water of eternal life, which in Catholic theology symbolizes the Holy Spirit³. This poem is certainly an example of his fascination with mysticism, which can be seen in the writing of *The Song of the Hidden God* and his doctoral dissertation *The Question of Faith according to St. John of the Cross*. There are many elements in the analyzed text that indicate the mentioned inspiration.

2. Composition

The compositional scheme of the *Song of the Brightness of Water* is based on the event reported in the fourth chapter of St. John's Gospel. It consists of the narrator's monologue, as well as that of the poem's main character – the Samaritan woman, standing at the well in Sichar. The poem begins with an introduction about tired eyes, in which dark waters flow through words into prayer, and ends with a joyful song of union with God. A short sentence from the sixth part of Wojtyła's poem informs the reader that it has to be interpreted mystically:

„Owa studnia złączyła mnie z Tobą,
owa studnia wprowadziła mnie w Ciebie”⁴.

(Karol Wojtyła, *Pieśń o blasku wody*, part 6. *Samaritananka*, verses 1-2)

The same text in English translation:

“It joined us together, the well;
the well led me into you.”⁵

(Karol Wojtyła, *Song of the Brightness of Water*, part 6. *The Samaritan Woman*, verses 1-2)

---

² Cf. in the original text by Karol Wojtyła - vide: *Poezje. Poems*, przełożył / translated by Jerzy Peterkiewicz, Posłowie / Afterword by Krzysztof Dybciak, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1998, p. 45.

³ Vide: Krzysztof Dybciak, *Karol Wojtyła a literatura*, Biblos, Tarnów [1991], p. 39.

⁴ Karol Wojtyła, *Poezje i dramaty*, wybór i układ z upoważnienia Autora Marek Skwamicki, Jerzy Turowicz, redakcja filologiczna Jan Okoń, 2. ed., Wydawnictwo Znak, Kraków 1986, p. 34.

⁵ K. Wojtyła, *Poezje. Poems*, translated by J. Peterkiewicz, Kraków 1998, p. 54.

The quoted words clearly indicate the metaphorical significance of the meeting and uniting with God. The main character's statement, put into words in the form of anaphora, refers to the writings of St. John of the Cross, especially to his description of the final stage of the "passive night of the spirit"⁶. It also confirms that the meeting with Christ did not remain unnoticed and resulted in a change in the Samaritan woman's life.

3. The motif of conversion – experience of sacrum

The important thing here is the great breakthrough, which in the life of an individual represents a turning point, to where one constantly returns, from which strength can be gained. Its beginning is the transformation of the woman's vision, as we read in the poem:

„[...] Byle oczy otworzyć inaczej,
otworzyć inaczej niż zwykle
I nie zapomnieć widzenia, którym wówczas wzrok się napawał.”⁷.

(Karol Wojtyła, *Pieśń o blasku wody*, part 2. *Gdy otworzysz oczy w głębi fali...*, verses 22-24)

The same text in English:

“[...] if eyes could only be opened
not from habit, but differently;
then, then not to forget their vision filled with delight.”⁸

(Karol Wojtyła, *Song of the Brightness of Water*, part 2. *When You Open Your Eyes Deep in a Wave ...*, verses 22-24)

The comparison used in the above text stresses the need for a different point of view and preserving this new image. It is also very important to refer to the biblical understanding of the term “to see”, which means being admitted to the intimacy with a person of higher standing, for example with the king. In this sense, seeing God means to be with Him and to participate in His life⁹. The word 'knowing' in the Bible has an additional sense, which involves communion and commu-

---

⁶ Vide: K. Dybciak, *Karol Wojtyła a literatura*, op. cit., p. 40.

⁷ K. Wojtyła, *Poezje i dramaty*, op. cit., p. 32.

⁸ K. Wojtyła, *Poezje. Poems*, ibidem, p. 48.

⁹ Stanisław Moysa-Rosochacki, „teraz zaś trwają te trzy”, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1986, p. 177.

nity in truth and love¹⁰. Aspiration for that reality has become the aim of the poem's main character.

But before the Samaritan woman realized that, she had noticed various aspects of the vision, above all the great perception that characterizes God. This is what she says:

„[...] Tak widzieć w sobie nie odważy się nikt z nas. –
On poznawał inaczej. Prawie oczu nie podniósł. Był wielkim zbiorowiskiem poznania
– jak studnia blaskiem wody wiejąca przez twarz”¹¹.

(Karol Wojtyła, *Pieśń o blasku wody*, part 4. *Późniejsze rozpamiętywanie spotkania*, verses 1-2)

The same in English:

“[...] To see like this, inwardly, none of us dares.
His recognition was different. He hardly raised his eyes. He was a great gathering of perception –
like the well blowing the brightness of water into a face.”¹²

(Karol Wojtyła, *Song of the Brightness of Water*, part 4. *Later Recollection of the Meeting*, verses 1-2)

The quoted passage can be defined as an account of the recognition of the Sacred (*Sacrum*)¹³, which is part of the mystical experience. Until this moment contact with the Transcendent takes place without any words. In the presence of this Mystery one can only remain silent.

Discovery of perfect knowledge can be compared to the brightness of water, reflected in the human face. The stylistic element has been enriched with synesthesia, consisting of visual and tactile sensations. Therefore, it has to be pointed out that the author uses various literary types in reference to the supernatural reality, in order to express its complexity properly. It is confirmed by the above-mentioned text on the subject of Christ's knowledge.

To see Him meant to see the Father, as He said:

“Whoever has seen me has seen the Father”

(John 14:9, NRSV)¹⁴.

---

¹⁰ Vide: Jean Corbon, Albert Vanhoye, *Poznać, [to know] [in:] Słownik Teologii Biblijnej. Dzieło zbiorowe*, editor-in-chief Xavier Léon-Dufour, translation and edition by Kazimierz Romaniuk, 2nd ed., Pallottinum, Poznań-Warszawa 1982, p. 753. [Vocabulaire de théologie biblique].

¹¹ K. Wojtyła, *Poezje i dramaty*, op. cit., p. 32.

¹² K. Wojtyła, *Poezje. Poems*, op. cit., ibidem, p. 50.

¹³ Vide: K. Dybciak, *Karol Wojtyła a literatura*, op. cit., p. 44.

¹⁴ All Scripture quotations are taken from the *New Revised Standard Version*, 1989. Vide: *The Holy Bible: containing the Old and New Testaments, New Revised Standard Version*, T. Nelson Publishers,

The experience of meeting Jesus has become the beginning of the mystical vision of God for the Samaritan woman. Her account disregards expressing her feelings, it is rather a kind of journalistic report of what she has observed. Only the last couplet of the quoted passage reflects the unique nature of the presented events. The aforementioned use of comparison reflects an inexpressibility of the situation. Such an impression can be enhanced in the reader by the surprising phraseology: "He was a great gathering of perception"¹⁵. Two nouns in that phrase can only indicate a purely human definition of God's omniscience.

This refers to creation, which the author introduces later on in the poem. The compilation of two gospel scenes can be seen in the quoted passage: one with the Samaritan woman and the other with the adulterous woman, in which Jesus hardly raised his eyes (cf. John 4:1-29; John 8:1-11).

This comparison is by no means accidental, since it refers to the symbol of omniscience and wisdom of Jesus¹⁶, who said:

"The eye is the lamp of the body. So, if your eye is healthy, your whole body will be full of light; but if your eye is unhealthy, your whole body will be full of darkness."

(Matthew 6:22-23).

These words are a kind of summary of the principles that guide human morality, it is about acting in accordance with knowledge. This is why Jesus strongly emphasizes the role of this process, which directs human behavior toward the good ("light") or evil ("darkness").

Depending on the perspective taken by the person, one can evaluate oneself and the others. By faith people have access to this kind of perception, which enables them to discover God's will and to fulfill it in daily life. In that sense knowledge has a practical dimension and a spiritual grounding¹⁷. Particularly important is the ethical aspect of this process, which in the case of the Samaritan woman is expressed directly. This is how she evaluates her own experiences:

Nashville, c1989, pp. 890, 261, maps. [Bible. English. New Revised Standard. 1989].

¹⁵ K. Wojtyła, *Poezje. Poems*, op. cit., p. 50.

¹⁶ Vide: Dorothea Forstner, *Świat symboliki chrześcijańskiej*, przekład i opracowanie [translation and edition by] Wanda Zakrzewska, Paweł Pachciarek, Ryszard Turzyński, wybór ilustracji i komentarz [selection of the illustrations and comment by] Tamara Łozińska, Pax, Warszawa 1990, p. 348-349. [Dorothea Forstner, *Welt der christlichen Symbole*].

¹⁷ Vide: J. Corbon, A. Vanhoye, *Poznać* [to know], [in:] *Słownik...*, op. cit., p. 753. [Vocabulaire de théologie biblique].

„[...] Widział mnie w sobie. Posiadał mnie w sobie.
Przenikał we mnie bez trudu
i wstydem wytryskał we mnie myślą stłumioną od dawna”¹⁸.

(Karol Wojtyła, *Pieśń o blasku wody*, part 4. *Późniejsze rozpamiętywanie spotkania*, verses 6-8)

The same text in English:

“[...] He saw me in himself, possessed me in himself.
He suffused me with ease,
burst my shame in me and the thoughts I’d suppressed for so long”¹⁹.

(Karol Wojtyła, *Song of the Brightness of Water*, part 4. *Later Recollection of the Meeting*, verses 6-8)

In comparison with the previously quoted fragment the interiorization of the account can be noticed here. The woman in her monologue communicates her own reactions to the events and words of Jesus, who commands her to call her husband (cf. John 4:16-18).

4. Deeper self-knowledge

The mention of the five men fills the Samaritan woman with shame. She begins to notice the other sense of the conversation, which Christ directs to the moral sphere. Some exegetes believe that the recalling of the five men could relate to the idols worshipped by the inhabitants of Samaria after the conquest of the northern kingdom by the Assyrians. According to this interpretation the sixth man would mean the God of Israel, with whom these people did not have an authentic relationship²⁰. Regardless of the final conclusion whether the presented theory is confirmed, it must be said that from that moment the dialogue with the poem’s main character takes on a completely different form. Apparently the theme of the conversation is the water from Jacob’s well, but in fact it takes on a new meaning. This is mainly because the woman has experienced an inner knowledge, which allowed her to perceive the spiritual reality.

---

¹⁸ K. Wojtyła, *Poezje i dramaty*, op. cit., p. 33.

¹⁹ K. Wojtyła, *Poezje. Poems*, op. cit., p. 50.

²⁰ Vide: Antoni Paciorek, *Ewangelia według św. Jana*, tłumaczenie, wstęp i komentarz [translation, introduction and comment by] Antoni Paciorek, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2000, p. 85. Seria (Biblia Lubelska. Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych / red. nauk. [scholarly edition by] Antoni Tronina, Antoni Paciorek).

This predisposition enables her to make a genuine self-evaluation and convinces her of the omniscience of Christ. She recalls the event with these words:

„[...] Wtedy to ja – przytomna mojemu ocknieniu,
jak człowiek w przejrzystym nurcie przytomny własnemu odbiciu
– nagle dźwignięty z zwierciadła i przeniesiony w siebie
oddech tamuje zdumiony, nad światłem własnym kołysząc.
Jak zostałam dźwignięta - nie wiem. Choć byłam przytomna
sobie – przedtem – i potem – sobie...
rozgraniczona – czyżby tylko przebudzeniem?
I prostym otwarciem ściany, przez którą chodziłam dotąd,
nie wiedząc, że mnie dzieli ode mnie samej
– i nie tylko mnie.

O, jakże zostałam dźwignięta [...]”²¹.

(Karol Wojtyła, *Pieśń o blasku wody*, part. 7. *Rozważania ponowne*, verses 1-11)

The same text in English translation:

“[...] I – yes I – conscious then of my awakening
as a man in a stream, aware of his image,
is suddenly raised from the mirror and brought
to himself, holding his breath in amazement,
swaying over his light.

I was raised – how, I don’t know. Yet conscious
then of myself, myself before,
now divided – only by waking?
The wall opens. I often passed through this wall
not knowing that it divided
me from myself.

Yes, I am raised. [...]”²².

(Karol Wojtyła, *Song of the Brightness of Water*, part 7. *The Samaritan Woman Meditates*, verses 1-11)

The main concern of the Samaritan woman is continually actualizing and re-living of the image. Not vision, but sight – relation through sight, is the foundation of her meeting with the Master. Sight becomes the major means of the internal communication. The eyes allow the character to be opened up to the Transcendent and to register the image, but they are not essential for knowledge. This inner experience is non-intellectual. The eyes are the tool of the soul, which can

---

²¹ K. Wojtyła, *Poezje i dramaty*, op. cit., p. 34-35.

²² K. Wojtyła, *Poezje. Poems*, op. cit., ibidem, p. 56.

know Christ²³ because of perceptive faith. She begins to understand herself and the others in a different way.

The Samaritan woman becomes convinced of her wrong behavior. Standing in the truth - self-knowledge - does not result in rejection. Through the mercy of Jesus she has been liberated. This moment of conversion, which can actually be described as an awakening, is her life's turning point. It divides the time of her life into 'before' and 'after'.

Feelings ("shame") and intellect ("conscious then of my awakening") are the external symptoms of the changes in her life. This evolution does not only concern the awareness of her own sin, but above all it is a mystery related to Grace ("I was raised – how, I don't know. Yet conscious then of myself, myself before"). Awakening is a completely internal gift - the Samaritan woman is aware of her vast transformation and at the same time she sees that outwardly nothing really changes. Hence, awakening becomes a task for her. The task that requires struggling with her surrounding reality. Now she is obliged to raise the others to God as she has been raised by Jesus. Resistance of the reality forces her to constantly relive this extraordinary meeting, which is the source of her strength.

Her conversion, described in K. Wojtyła's poem, has the features of a typical biblical conversion, as it takes place in her heart and the dialogue that results in the decision to change is initiated by Christ. Jesus does not say anything about repentance. He usually did not encourage sinners to repent²⁴. Forgiveness, which does not require any additional conditions, makes the woman feel "raised". What is more, it allows her to use words describing unity with the Lord at the end of the poem.

5. The symbolism of water and light

The excerpts from the poem use the complexity of aquatic and light symbolism, which makes it possible to explain the difficult mystical themes. In the monologue of the Samaritan woman we can find expressions such as: "stream" and "water", interpreted in terms of the principle of the world, which are the natural mediators between God and creation; "brightness" and "light" correspond to the mystical doctrine of St. John of the Cross; "reflection" and "mirror"

---

²³ However the faith is described by Saint John of the Cross, that it is not possible to see, in some fragments of his works the faith was described as some bright thing. Vide: K. Wojtyła, *Zagadnienie wiary w dziełach św. Jana od Krzyża*, słowo wstępne [introduction word by] Franciszek Macharski, [tłumaczenie z łacińskiego (translation from Latin into Polish by) Leonard od Męki Pańskiej], Wydawnictwo Ojców Karmelitów Bosych, Kraków 1990, p. 58-60 [Karol Wojtyła, *Doctrina de fide apud S. Joannem a Cruce*].

²⁴ Vide: Jean Giblet, Pierre Grelot, *Pokuta – nawrócenie*, [in:] *Słownik...*, op. cit., p. 711. [Vocabulaire de théologie biblique].

may be considered as an echo of St. Paul's Hymn to love (cf. 1 Corinthians 13: 1-13).

Each of these terms has a biblical meaning, which is equally important in the interpretation of the quoted passage. Water, as the symbol of life and purification, is deeply related to the indicated source. It may mean the teachings of Jesus (cf. John 4:25), but also refers to its semantics in the sacrament of baptism, where sins are forgiven (1 Corinthians. 6:11) and man participates in the redemptive sacrifice of the Savior (cf. Hebrews 9:13 and the next verses)²⁵.

Whereas the scene with the Samaritan woman (presented by K. Wojtyła's poem) presents Christ as the "living water", which brings eternal life²⁶. This sense that could be described as the main sense, gathers other biblical usage of the analyzed word. In fact, in the semantic field of that symbol we can find both: purification from sins and participation in the fruits of redemption, for it determines the reference to Jesus.

In the quoted words of the poem's main character, there are also nouns such as "brightness" and "light". They refer to the writings of St. John of the Cross, having at the same time a specific biblical origin. The separation of light from darkness was the first act of the Creator. From day and night, which in the physical world follow each other, we turn to the light that never fades (cf. 1 John 1:5).

Christ says:

"I am the light of the world. Whoever follows me will never walk in darkness, but will have the light of life".

(John 8:12)²⁷.

This word for the Samaritan woman has a special context, because it does not relate to daylight or candle light, but it refers to the brightness caused by the inner knowledge. The interpreted noun is the part of an extensive comparison of a thoughtful man, "swaying over his light". The text does not clearly identify its source, therefore it can be assumed that it does not have a natural character. It probably comes from insight or self-knowledge, which is also suggested by the later words of the woman.

It is also very important to discuss another term used by the Samaritan woman: "mirror", which clearly shows biblical origin. It appeared in a number

---

²⁵ Vide: Marie-Émile Boismard, *Woda* [Water], [in:] *Słownik...*, op. cit., p. 1058-1062. [Vocabulaire de théologie biblique].

²⁶ Comp.: D. Forstner, *Świat...*, op. cit., s. 317. [Dorothea Forstner, *Welt der christlichen Symbole*].

²⁷ Vide: André Feuillet, Pierre Grelot, *Światło i ciemności* [Light and Darkness], [in:] *Słownik...*, op. cit., s. 958-961. [Vocabulaire de théologie biblique].

of artistic texts, which were related to St. Paul's Hymn to love, where the following sentence can be found:

“For now we see in a mirror, dimly”

(1 Corinthians. 13:12).

The word ‘mirror’ appears in most of K. Wojtyła's writings. For example in the drama *The Jeweller's Shop* characters hold their conversation in front of a shop window, about which Andrew says:

„[...] to nie było zwykłe płaskie zwierciadło, ale jakaś soczewka wchłaniająca swój przedmiot. Byliśmy nie tylko odbici, lecz wchłonięci. Odnosiłem takie wrażenie, jakbym był widziany i poznany przez kogoś, kto się ukrył w głębi tej witryny”²⁸.

(Karol Wojtyła, *Przed sklepem jubilera*, [part] I. *Sygnaty* (Teresa, Andrzej),
[the fragment] 6, [first question] *Andrzej*,

Beginning from: „...Chociaż jeszcze staliśmy przed sklepem jubilera”, here verses 6-9).

The same text in English translation by Bolesław Taborski [Boleslaw Taborski] (1980):

“[...] It was not and ordinary flat mirror, but a lens absorbing its object. We were not only reflected but absorbed. I had an impression of being seen and recognized by someone hiding inside the shop window”²⁹.

(Karol Wojtyła, *The Jeweller's Shop*, [part] I. *The Signals* (Teresa, Andrew),
[the fragment] 6, [first question] *Andrew*, Beginning from: „...Though we went still standing in front of the jeweller's shop...”, here verses 5-8).

The same text in loose English translation by Jacek Kowalski:

“[...] it was not a usual flat mirror, but some kind of lens absorbing its object. We were not only a reflection, but we were absorbed. I had a feeling as if I were seen and known by someone hidden in the depths of this shop window”³⁰.

---

²⁸ K. Wojtyła, *Poezje i dramaty*, op. cit., p. 201.

²⁹ Karol Wojtyła, *The Jeweller's Shop. A meditation on the sacrament of matrimony, passing on occasion into a drama*, translated by Boleslaw Taborski, Hutchinson, London Melbourne Sydney Auckland Johannesburg 1980, p. 29. See also this same translation in another English edition in the United States: Karol Wojtyła, *The Jeweler's Shop. A Meditation on the Sacrament of Matrimony, Passing on Occasion into a Drama*, translated from the Polish by Boleslaw Taborski, Random House, New York 1980, p. 23. [the addition from the editor (M.M.T.)].

³⁰ [These lines in the only translation by Jacek Kowalski (2014). It has been not published version of English translation, yet – (the addition from the editor: M.M.T)].

(Karol Wojtyła, *The Jeweller's Shop*, [part] I. *The Signals* (Teresa, Andrew),
[the fragment] 6, [first question] Andrew, Beginning from: „...Though we went still standing in front
of the jeweller's shop...”).

The semantics of the mirror recalls the meaning of the symbol, which appeared in the *Song of the Brightness of Water*.

6. Retrospection in the light of faith

The Bible uses this word to call Wisdom (Wisdom 7:26), and the indicated text corresponds to the words of Jesus:

“Whoever has seen me has seen the Father”

(John 14:9).

There are two other fragments which provide the discussed term with an additional meaning. The previously cited passage from the First Letter to the Corinthians refers the word to observing the reality in the light of faith, which contradicts the excellent cognition “face to face”. Whereas in the Letter of James God's law is like a mirror in which man should examine his own soul, which is the image of the Creator (cf. James 1:23)³¹. The Samaritan woman uses the word “mirror”, which forms the analyzed comparison referring to the moment of being raised. Application of this symbol is an allusion to the fragment of the First Letter to the Corinthians.

The interpreted words of the woman refer to observing the reality in the light of faith, that is, with the help of internal knowledge, which in fact is not exhaustive. That is why the world appears to man as in the mirror. This may lead to greater knowledge, closer to perfection, to see “face to face”, what precedes the fact of “being raised”. It should be noticed that in his poem, K. Wojtyła uses the passive form of the verb. This suggests that someone enables people to gain such knowledge raising them to a higher level. They do not achieve the perfection on their own. It is possible by entrance into the stream of life and light that comes from God and leads to Him³². The meeting with Jesus in the case of the Samaritan woman led her to knowledge and awakening. In the case of the Christian this is fulfilled in faith and baptism.

---

³¹ Vide: D. Forstner, *Świat...*, op. cit., s. 441. [Dorothea Forstner, *Welt der christlichen Symbole*].

³² Vide: J. Corbon, A. Vanhoye, *Poznać* [To know], [in:] *Słownik...*, op. cit., s. 753. [Vocabulaire de théologie biblique].

7. The role of emotions

In the *Song of the Brightness of Water* the Samaritan woman presents her feelings in a special moment, which is the turning point in her life. Those feelings were presented in the form of an image, which is the semantic key to the interpretation of the text. From this point of view it is important to examine verbs used in this passage that can be divided into two groups:

Group I - movement beyond the lyrical subject: “raise”, “blow”

Group II - movement within the lyrical subject:

- a) A) The direction to the inside: “hold”, “suppress”;
- b) B) The direction to the outside: “burst”, “open”;
- c) C) Non-directional movement: “sway”;

It is not difficult to notice that the author's attention is focused on the inside of the lyrical subject. Making the Samaritan woman's experience more dynamic indicates the priority of the internal situation over any external changes. The inside becomes the most important element of the human being – it is the space where the best-known and most mysterious events take place. It is a microcosm, into which God descends to complete the act of creation.

Jesus turns to that area of the person during the conversation with the Samaritan woman. Initially, the dialogue takes place on the religious and political level, eventually it reaches the spiritual level. The very fact of the meeting and requests addressed to the women coming from Samaria arouses astonishment (cf. John 4:27).

However, despite the unfavorable circumstances of the conversation there is a positive effect. In the beginning the woman interprets Christ's words literally. Only the command of bringing her husband leads her to the recognition of His omniscience³³. Then she experiences a meeting that divides the time of her life into ‘before’ and ‘after’. The motto of the poem recalls the most important message of this conversation - the water of eternal life. The discussed symbolism indicates clearly the gift of baptism, through which the believer's sins are forgiven and he is called to eternal life.

---

³³ Vide: Lech Stachowiak, *Ewangelia według św. Jana. Wstęp – przekład z oryginału, komentarz [in:] Pismo Święte Nowego Testamentu*, w przekł. z języka greckiego opracował Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy Benedyktynów Tynieckich; [red. nauk. (scholarly edition by) Augustyn Janowski, Kazimierz Romaniuk, Lech Stachowiak], 4th ed., revised, Pallottinum, Poznań-Warszawa 1974, p. 176-178 [Biblia Nowy Testament, Biblia Tysiąclecia].

In response to such a proposal the Samaritan woman asks Jesus:

“Sir, give me this water, so that I may never be thirsty or have to keep coming here to draw water”

(John 4:15).

Her words show the willingness to accept the gift, which certainly was meditated in her heart. Therefore an extensive part of K. Wojtyła’s poem was devoted to the “later recollection of the meeting”. It is a kind of a supplementary apocrypha with thoughts of Christ’s interlocutor, which St. John did not write in his gospel. Because of this, we know that the meeting made a great impression on the Samaritan woman. It is confirmed by her words:

„Milczysz – lecz dzisiaj już wiem, otwarta na zawsze Twym słowem –
Że wtedy nie docieriałam w Tobie właściwych rozmiarów.
[...]
Jakież skrót! Jaka dobroć poznania!
[...]
mówiłeś ze mną tylko tamtymi oczami,
które studni głęboki blask odtworzył”³⁴.

(Karol Wojtyła, *Pieśń o blasku wody*, part 4. *Późniejsze rozpamiętywanie spotkania*,
verses: 18-19, 24, 26-27)

The same in English translation:

“You keep silent, but today I know – open for ever
by your word – that I did not suffer in You
to my full measure.
[...] Such a shortcut, such goodness of perception!
[...] You talked to me only with those eyes
which the well recreated
in its deep brightness.”³⁵.

(Karol Wojtyła, *Song of the Brightness of Water*, part 4. *Later Recollection of the Meeting*,
verses: 18-19, 24, 26-27)

The quoted statement draws attention to the role of silence in the conversation, which was of great importance for the outcome of the meeting. The Samaritan woman is aware of her own limitations in terms of knowledge, although she also

---

³⁴ K. Wojtyła, *Poezje i dramaty*, op. cit., p. 33.

³⁵ K. Wojtyła, *Poezje. Poems*, op. cit., ibidem, p. 52.

understands the breakthrough of this moment. Despite that she benefits from this event and opens up to the new and unknown reality, seeing its richness.

She wonders how Jesus could say so much through the reflection that she saw in the well. It brings to mind the story of St. Veronica, who received the image of the Son of God on a veil, which helped her to discover the depth of the spiritual life³⁶. This character also appears in another poem of K. Wojtyła, entitled *Redemption Seeking Your Form to Enter Man's Anxiety*. St. Veronica, just like the Samaritan woman, was enriched by this extraordinary and wordless meeting. In the case of the analyzed conversation of Jesus with the woman at Jacob's well it is difficult to decide what was more important: words or the image in the well. In fact, the poem does not pay much attention to the words of the dialogue. However there is one part entitled: *Conversations He Had Within Her: and the People from the Wall of Evening*.

This passage is particularly interesting because it bears the characteristics of reporting the internal dialogue. The conversations are taking place through the Samaritan woman, as the title above suggests. She is among the people from the wall of evening and on behalf of the One she met before, the woman says to the others:

„Nigdy nie chodzicie samotni.
Nigdy, ani na chwilę nie odłącza się od was mój profil,
[...]
Dlaczego ze mnie swojego nie wyjmujecie krzyża,
jak ja wyjąłem z was? –
[...]
Przyszedłem przeważyć krwią.
Przyszedłem szukać znużenia – podobny wam”³⁷.

(Karol Wojtyła, *Pieśń o blasku wody*, part 5. *Rozmowy, które prowadził w niej on i ludzie ze ściany wieczoru*, verses: 11-12, 18-19, 27-28).

The same text in English translation:

“You don't walk alone, ever.
Not for a moment, never
is my profile separate from you
[...] Why don't you take your own cross
out of me, as I took mine from you?
[...] I have come to outweigh
blood with blood,

---

³⁶ Vide: Waldemar Smaszcz, *Słowo poetyckie Karola Wojtyły*, „Pax”, Warszawa 1998, p. 96.

³⁷ K. Wojtyła, *Poezje i dramaty*, op. cit., s. 34. According to the Polish and English edition: K. Wojtyła, *Poezje / Poems* (1998), *ibidem*, s. 53.

I have come to seek
weariness, being like you.³⁸

(Karol Wojtyła, *Song of the Brightness of Water*, part 5. *Conversations He had Within Her: and the People from the Wall of Evening*, verses: 11-12, 18-19, 27-28).

This dialogue is not an allusion to any particular conversation of Jesus recorded in the Scriptures. Nonetheless the biblical symbolism of the cross can be found here. It would mean not only the redeeming sacrifice of Christ, but also the suffering that becomes a reason for glory and connects the baptized with Jesus (cf. Galatians 2:19). The quoted words relate essentially to the presence of Christ who invites “people from the wall of evening” to the participation in the redemptive sacrifice by carrying the cross.

8. Conclusion

In the summary of the reflection on Christ’s dialogue with the Samaritan woman, we should say that the preoccupation with the meeting - awakening explains the absence of philosophical, historical and national topics in the early poetry of K. Wojtyła. It also allows for the conclusion that the probable source of the metaphorical description are the author’s own experiences. Individual, unique, and religious experience was the imperative that forced him to write a lyrical diary. It also gave the poems significant testimony of a different reality.

The meeting of Christ with the Samaritan woman has an individual dimension. It is connected with the transformation of the life of a human, who turning to the inner self, discovers the richness of the spiritual life. Contact with Jesus, as K. Wojtyła describes in his works, is shaped by the mysteries: the Incarnation, the Cross and the Resurrection, which leads the believer to eternal life.

Three Christian virtues play an important role in the dialogue of Jesus with man: faith, hope, and love that shape human behavior. They define a person’s response to the proposal of meeting with God, and actually to the opportunity of seeing Him *face to face* for all eternity. But before that happens every believer can repeat after the Poet:

---

³⁸ K. Wojtyła, *Poezje. Poems*, op. cit., *ibidem*, p. 54.

„Miłość mi wszystko wyjaśniła,
miłość wszystko rozwiązała –
dlatego uwielbiam tę Miłość,
gdziekolwiek by przebywała”³⁹.

(Karol Wojtyła, *Pieśń o Bogu ukrytym*, [part] I. *Wybrzeża pełne ciszy*,
[the fragment] 5. Beginning from: „...Miłość mi wszystko wyjaśniła”, verses: 1-4)

The text in English translation:

“Love explained everything to me.
Love solved everything for me.
That is why I admire love
wherever it is found”⁴⁰.

(Karol Wojtyła, *Song of the Hidden God*, [part] I. *Shores of Silence*,
[the fragment] 5. Beginning from: „...Love explained everything to me”, verses: 1-4)

Abstract (Summary):

In the summary of the reflection on Christ’s dialogue with the Samaritan woman, we should say that the preoccupation with the meeting - awakening explains the absence of philosophical, historical and national topics in the early poetry of K. Wojtyła. It also allows for the conclusion that the probable source of the metaphorical description are the author’s own experiences. Individual, unique, and religious experience was the imperative that forced him to write a lyrical diary. It also gave the poems significant testimony of a different reality.

The meeting of Christ with the Samaritan woman has an individual dimension. It is connected with the transformation of the life of a human, who turning to the inner self, discovers the richness of the spiritual life. Contact with Jesus, as K. Wojtyła describes in his works, is shaped by the mysteries: the Incarnation, the Cross and the Resurrection, which leads the believer to eternal life.

Three Christian virtues play an important role in the dialogue of Jesus with man: faith, hope, and love that shape human behavior. They define a person’s response to the proposal of meeting with God, and actually to the opportunity of seeing Him “face to face” for all eternity.

---

³⁹ K. Wojtyła, *Poezje i dramaty*, op. cit., p. 16-17.

⁴⁰ The poem by Karol Wojtyła without a title (***) [...Love explained everything to me... (Miłość mi wszystko wyjaśniła...)] – this is a fifth fragment in first part of poem entitled ‘Shores of Silence’ (“Wybrzeża pełne ciszy”) in his poetical work “Song of the Hidden God” (“Pieśń o Bogu ukrytym”). Cf.: K. Wojtyła, *Poezje. Poems*, op. cit., ibidem, p. 10.

Key words:

Jesus Christ, Samaritan Woman, meeting with Christ, Karol Wojtyła (1920-2005), Song of the Brightness of Water, Polish poetry, religious poetry,

The title in Polish / Tytuł po polsku:

Jezus i Samarytanka. Spotkanie człowieka z Chrystusem w ujęciu
Pieśni o blasku Wody, Karola Wojtyły

Abstract (Summary) in Polish / Abstrakt (Streszczenie) po polsku:

Podsumowując rozważania na temat dialogu Samarytanki z Chrystusem należy powiedzieć, że zaabsorbowanie spotkaniem – przebudzeniem wyjaśnia fakt nieobecności we wczesnej poezji K. Wojtyły wątków filozoficznych, historycznych i narodowych. Pozwala również na stwierdzenie, że prawdopodobnym źródłem metaforycznego opisu są własne przeżycia Autora. Indywidualne, niezwykle, religijne doświadczenie było imperatywem, które nie pozwalało milczeć stało się bodźcem do pisania lirycznego pamiętnika. Ono nadało również tym wierszom rangę świadectwa, za którym stoi inna rzeczywistość.

Spotkanie Chrystusa z Samarytanką ma wymiar indywidualny, jednostkowy. Wiąże się ono z przemianą życia człowieka, który zwracając się w stronę własnego wnętrza, odkrywa bogactwo życia duchowego. Kontakt z Jezusem, jaki opisuje w swych utworach K. Wojtyła, kształtowany jest przez tajemnice: Wcielenia, krzyża i Zmartwychwstania, jakie prowadzą wierzącego ku życiu wiecznemu.

Istotną rolę w dialogu Jezusa z człowiekiem pełnią trzy cnoty chrześcijańskie: wiara, nadzieja i miłość, jakie kształtują ludzkie postępowanie. To one wyznaczają odpowiedź osoby na propozycję spotkania z Bogiem, a właściwie na możliwość oglądania Go *twarzą w twarz* przez całą wieczność.

Key words in Polish / Słowa kluczowe po polsku:

Jezus Chrystus, Samarytanka, spotkanie z Chrystusem, Karol Wojtyła (1920-2005), Pieśń o blasku wody, poezja polska, poezja religijna,

Bibliography:**Primary bibliographical sources:**

The Holy Bible: containing the Old and New Testaments, New Revised Standard Version, T. Nelson Publishers, Nashville, c1989, pp. 890, 261, maps. [Bible. English. New Revised Standard. 1989].

- Wojtyła Karol**, *Poezje i dramaty*, wybór i układ z upoważnienia Autora Marek Skwamnicki, Jerzy Turowicz, redakcja filologiczna Jan Okoń, wyd. 2., Wydawnictwo Znak, Kraków 1986, pp. 415, [5].
- Wojtyła Karol**, *Poezje. Poems*, przełożył / translated by Jerzy Peterkiewicz, Posłowie / Afterword by Krzysztof Dybciak, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1998, pp. 311, [4].
- Wojtyła Karol**, *The Jeweller's Shop. A Meditation on the Sacrament of Matrimony, Pasing on Occasion into a Drama*, translated from the Polish by Bolesław Taborski, Random House, New York 1980, pp. 75, [1].
- Wojtyła Karol**, *The Jeweller's Shop. A meditation on the sacrament of matrimony, pasing on occasion into a drama*, translated by Bolesław Taborski, Hutchinson, London Melbourne Sydney Auckland Johannesburg 1980, pp. 62, [2].
- Wojtyła Karol**, *Zagadnienie wiary w dziełach św. Jana od Krzyża*, słowo wstępne Franciszka Marcharskiego; [tłumaczenie z łac. Leonard od Męki Pańskiej], Wydawnictwo Ojców Karmelitów Bosych, Kraków 1990, pp. 278, [1], [Doctrina de fide apud S. Joannem a Cruce].

Secondary bibliographical sources:

- Audusseau Jean, Léon-Dufour Xavier**, *Krzyż*, [in:] *Słownik Teologii Biblijnej. Dzieło zbiorowe*, red. naczelny Xavier Léon-Dufour, tłumaczenie i opracowanie Kazimierz Romaniuk, 2nd ed., Pallottinum, Poznań-Warszawa 1982, p. 411. [Vocabulaire de théologie biblique].
- Boismard Marie-Émile**, *Woda*, [in:] *Słownik Teologii Biblijnej. Dzieło zbiorowe*, red. naczelny Xavier Léon-Dufour, tłumaczenie i opracowanie Kazimierz Romaniuk, 2nd ed., Pallottinum, Poznań-Warszawa 1982, p. 1058-1062. [Vocabulaire de théologie biblique].
- Corbon Jean, Vanhoye Albert**, *Poznać*, [in:] *Słownik Teologii Biblijnej. Dzieło zbiorowe*, red. naczelny Xavier Léon-Dufour, tłumaczenie i opracowanie Kazimierz Romaniuk, 2nd ed., Pallottinum, Poznań-Warszawa 1982, p. 753. [Vocabulaire de théologie biblique].
- Dybciak Krzysztof**, *Karol Wojtyła a literatura*, [kalendarium oprac. Katarzyna Dybciak], Biblos, Tamów [1991], pp. 164, [3].
- Feillet André, Grelot Pierre**, *Światło i ciemności*, [in:] *Słownik Teologii Biblijnej. Dzieło zbiorowe*, red. naczelny Xavier Léon-Dufour, tłumaczenie i opracowanie Kazimierz Romaniuk, 2nd ed., Pallottinum, Poznań-Warszawa 1982, s. 958-961. [Vocabulaire de théologie biblique].
- Forstner Dorothea**, *Świat symboliki chrześcijańskiej*, przekład i opracowanie Wanda Zakrzewska, Paweł Pachciarek, Ryszard Turzyński, wybór ilustracji i komentarz Tamara Łozińska, Pax, Warszawa 1990, pp. 544, [92], il. [Welt der christlichen Symbole].
- Giblet Jean, Grelot Pierre**, *Pokuta – nawrócenie*, [in:] *Słownik Teologii Biblijnej. Dzieło zbiorowe*, red. naczelny Xavier Léon-Dufour, tłumaczenie i opracowanie Kazimierz Romaniuk, 2nd ed., Pallottinum, Poznań-Warszawa 1982, p. 711. [Vocabulaire de théologie biblique].
- Moysa-Rosochacki Stefan**, „*teraz zaś trwają te trzy*”, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1986, pp. 340, [4].
- Paciorek Antoni**, *Ewangelia według św. Jana*, tłumaczenie, wstęp i komentarz Antoni Paciorek, Redakcja Wydawnictwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2000, pp. 222, [2], Seria (Biblia Lubelska. Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych / red. nauk Antoni Tronina, Antoni Paciorek).
- Słownik Teologii Biblijnej. Dzieło zbiorowe*, red. naczelny Xavier Léon-Dufour, tłumaczenie i opracowanie Kazimierz Romaniuk, 2nd ed., Pallottinum, Poznań-Warszawa 1982, pp. 1168. [Vocabulaire de théologie biblique].
- Smaszcz Waldemar**, *Słowo poetyckie Karola Wojtyły*, „Pax”, Warszawa 1998, pp. 167, [5].
- Stachowiak Lech**, *Ewangelia według św. Jana. Wstęp – przekład z oryginału, komentarz* [in:] *Pismo Święte Nowego Testamentu*, w przekł. z języka greckiego opracował Zespół Biblistów Polskich

z inicjatywy Benedyktynów Tynieckich; [tłum. Walenty Prokułski et al., red. nauk. Augustyn Jankowski, Kazimierz Romaniuk, Lech Stachowiak], 4th revised ed., Pallottinum, Poznań-Warszawa 1974, p. 176-178 [Biblia Nowy Testament, Biblia Tysiąclecia].

Information about the Authors:

Information about the Authors in English:

Father Roman Bogacz (b. 1963), PhD with habilitation, a theologian, a Biblicist, Professor in the Institute of Biblical Theology at the John Paul II Pontifical University in Cracow. He received a post-doctoral degree (habilitation) in Biblical Studies in 2007, at the Pontifical Academy of Theology in Cracow (the name of the Pontifical University until 2009). He had been granted his Ph. D in Biblical Studies at the Pontifical Academy in Cracow 1996. He is Head of the Chair of Theology and Biblical Computer Science, Vice-Dean of the Faculty of Theology at the John Paul II Pontifical University (since 2012), a member of the Editorial Board of the periodical "Polonia Sacra". He has been a research worker and teacher since 1994: first as an assistant at the Pontifical Academy of Theology (1994-1997), then a lecturer with a Ph.D. (1997-2007) and a lecturer with a post-doctoral degree (2007-2013) at the Chair of the Theology and Biblical Computer Science of the John Paul II Pontifical University. He lectures on Biblical Archeology, Biblical History and Geography, Biblical Theology and Biblical Computer Science, and the topography of the Holy Land. He was the Director of the John Paul II Institute in Cracow (1997-2004). He is the author of the following monographs: *Rola hapax legomenów w przedstawianiu misji Chrystusa według Hbr 1, 1-5, 10* [The role of the 'hapax legomena' in the presentation of Christ's mission according to the Letter to the Hebrews 1, 1-5, 10], (Kraków 1997), *Medytacje różańcowe* [Rosary meditations], (Kraków 2005), *Misja Chrystusa w świetle hapax legomenów* [The role of Christ's mission in light of the 'hapax legomena'], (Kraków 2006), *Dzielo zbawienia w ludzkiej krwi Jezusa według Listu do Hebrajczyków* [The Act of Salvation in Jesus' human blood according to the Letter to the Hebrews], (Kraków 2007), *Cuda w Starym Testamencie* [Miracles in the Old Testament], (Kraków 2013). He is also the editor of the collective works: *Książę niezłomny: Kardynał Adam Sefjan Sapieha* [The Inflexible Prince: Cardinal Adam Stefan Sapieha], (Kraków 2001), *Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie: pierwsza uroczysta inauguracja roku akademickiego 2009/10: 16 października 2009 w rocznicę wyboru ks. Kardynała Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową* [The John Paul II Pontifical University in Cracow: the first official inauguration of the academic year 2009/2010 on 16th October 2009, 31st anniversary of the election of Cardinal Karol Wojtyła to the Holy See], (Kraków 2009), *Między Biblią a kulturą: praca zbiorowa* [Between the Bible and culture: collective work] (Kraków 2011), *Aspekty biblijnego przesłania: praca zbiorowa* [Aspects of the Biblical message: collective work], (Kraków 2012). E-mail address: roman.bogacz[at]upjp2.edu.pl or atbogacz[at]cyf-kr.edu.pl

[English translation by Teresa Bela]

Maria Katarzyna Ligas, M. A. in Polish philology, M. A. in theology; graduated from the Jagiellonian University of Cracow (Institute of Polish Philology) and from the Papal Academy of Theology (the Faculty of Theology) in Cracow. She is the author of two M. A. theses: *Biblijny motyw spotkania Boga z człowiekiem w twórczości Karola Wojtyły – Jana Pawła II* [The Biblical motif of the meeting of God and man in Karol Wojtyła – John Paul II's work], (Papieska Akademia Teologiczna, Kraków 2004), and *Edukacyjne uwarunkowania i czynniki sprawcze kształtowania systemu wartości u uczniów wyższych klas szkoły podstawowej* [Educational conditioning and causative factors in the shaping of the system of values in the pupils of the upper classes of the primary school] (Uniwersytet Jagielloński,

Instytut Filologii Polskiej, Kraków 2000). She was a doctoral student at the John Paul II Pontifical University, in the Faculty of Theology at the Chair of Biblical Theology and Biblical Computer Science. She is now working at the Middle School no 1 in Tyłmanowa (Małopolska Region). She is a co-author of the monograph entitled *Wawrzeńczyce. Zarys dziejów*. [Wawrzeńczyce. A historical outline]. (Wawrzeńczyce 2006). E-mail address: k_ligas[at]vp.pl

[English translation by Teresa Bela]

Informacja o autorach po polsku / Information about the Authors in Polish:

Ks. Roman Bogacz (ur. 1963), dr hab., prof. UPJPII, doktor nauk teologicznych w zakresie biblistyki (Papieska Akademia Teologiczna, Kraków 1996), habilitowany (tamże 2007), teolog, biblista, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II na Wydziale Teologicznym, w Instytucie Teologii Biblijnej, kierownik Katedry Teologii i Informatyki Biblijnej, prodziekan Wydziału Teologicznego UPJPII (od 2012-), członek redakcji „Polonia Sacra”. Pracownik naukowy Papieskiej Akademii Teologicznej (1991-2009), a następnie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II (zmiana nazwy uczelni w 2009 roku), asystent (1994-1997), adiunkt (1997-2007), adiunkt z habilitacją (2007-2013) w Katedrze Teologii i Informatyki Biblijnej. Wykłada archeologię biblijną, historię i geografę biblijną, teologię biblijną oraz informatykę biblijną i topografię Ziemi Świętej. Dyrektor Instytutu Jana Pawła II w Krakowie (1997-2004). Autor monografii książkowych: *Rola hapax legomenów w przedstawieniu misji Chrystusa według Hbr 1, 1-5, 10* [rozprawa doktorska, to znaczy: Rola słów wypowiedzianych tylko jeden jedyny raz w przedstawieniu misji Chrystusa według Listu do Hebrajczyków 1,1-5,10] (Kraków 1997), *Medytacje różańcowe* (Kraków 2005), *Misja Chrystusa w świetle hapax legomenów* (Kraków 2006), *Dzieło zbawienia w ludzkiej krwi Jezusa według Listu do Hebrajczyków* (Kraków 2007), *Cuda w Starym Testamencie* (Kraków 2013). Redaktor książek zbiorowych: *Książę Niezłomny: kardynał Adam Stefan Sapieha* (Kraków 2001), *Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie: pierwsza uroczysta inauguracja roku akademickiego 2009/2010 : 16 października 2009 r. w rocznicę wyboru ks. kardynała Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową* (Kraków 2009), *Między Biblią a kulturą : praca zbiorowa* (współredaktor), (Kraków 2011), *Aspekty biblijnego przesłania : praca zbiorowa* (Kraków 2012). E-mail: roman.bogacz[at]upjp2.edu.pl albo: atbogacz[at]cyf-kr.edu.pl

Maria Katarzyna Ligas, mgr filologii polskiej, mgr teologii, absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego (Instytut Polonistyki) oraz Papieskiej Akademii Teologicznej (Wydział Teologiczny) w Krakowie. Autorka dwóch prac magisterskich: *Biblijny motyw spotkania Boga z człowiekiem w twórczości Karola Wojtyły – Jana Pawła II* (Papieska Akademia Teologiczna, Kraków 2004 r.), *Edukacyjne uwarunkowania i czynniki sprawcze kształtowania się systemu wartości u uczniów wyższych klas szkoły podstawowej* (Uniwersytet Jagielloński, Instytut Filologii Polskiej, Kraków 2000 r.). Była doktorantką Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie na Wydziale Teologicznym, w Katedrze Biblistyki i Informatyki Biblijnej. Pracuje Obecnie pracuje jako nauczycielka w Gimnazjum nr 1 w Tyłmanowej (Małopolska). Jest współautorką monografii pt. *Wawrzeńczyce. Zarys dziejów* (Wawrzeńczyce 2006). E-mail: k_ligas[at]vp.pl

Informace o autorech v češtině / Information about the Authors in Czech:

P. Roman Bogacz, (nar. 1963), dr hab., prof. UPJPII, doktor teologických věd v oblasti biblistiky (Papežská teologická akademie, Krakov 1996), habilitace (tamtéž 2007), teolog, biblista, mimořádný profesor Papežské univerzity Jana Pavla II. na Teologické fakultě v Ústavu biblické teologie, vedoucí katedry teologie a biblické informatiky, proděkan Teologické fakulty UPJPII (od r. 2012), člen redakce

„Polonia Sacra“. Vědecký pracovník Papežské teologické akademie (1991–2009), poté Papežské univerzity Jana Pavla II. (změna názvu školy v r. 2009), asistent (1994–1997), adjunkt (1997–2007), adjunkt s habilitací (2007–2013) na katedře teologie a biblické informatiky. Přednáší biblickou teologii, informatiku, archeologii, historii a geografii a kromě toho topografii Svaté země. Ředitel Ústavu Jana Pavla II. v Krakově (1997–2004). Autor knižních monografií: *Rola hapax legomenów w przedstawieniu misji Chrystusa według Hbr 1, 1-5,10* (doktorská disertace: „Role hapax legomen /slov vyřčených jen jednou, pozn. překl. / v reprezentaci Kristovy mise podle Listu Židům 1,1-5,10“, Krakov 1997), *Medytacje różańcowe* („Ružencové meditace“, Krakov 2005), *Misja Chrystusa w świetle hapax legomenów* („Kristova mise ve světle hapax legomen“, Krakov 2006), *Dzielo zbawienia w ludzkiej krwi Jezusa według Listu do Hebrajczyków* („Dílo spásy v lidské krvi Ježíše podle Listu Židům“, Krakov 2007), *Cuda w Starym Testamencie* („Zázraky ve Starém zákoně“, Krakov 2013). Redaktor sborníků: *Książę Niezłomny: kardynał Adam Stefan Sapieha* („Nezlomný kníže: kardinál Adam Stefan Sapicha“, Krakov 2001), *Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie: pierwsza uroczysta inauguracja roku akademickiego 2009/2010: 16 października 2009 r. w rocznicę wyboru ks. kardynała Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową* („Papežská univerzita Jana Pavla II. v Krakově: první slavnostní inaugurace akademického roku 2009 – 2010: 16. října 2009 u příležitosti výročí zvolení P. kardinála Karola Wojtyły na Petrův stolec“, Krakov 2009), *Między Biblią a kulturą: praca zbiorowa* (spoluredaktor: „Mezi Biblií a kulturou: kolektivní dílo“, Krakov 2011), *Aspekty biblijnego przesłania: praca zbiorowa* („Aspekty biblického poslání: kolektivní dílo“, Krakov 2012).
E-mail: roman.bogacz[at]upjp2.edu.pl albo: atbogacz[at]cyf-kredu.pl

[Český překlad: Libor Martinek]

Maria Katarzyna Ligas, magistra polské filologie, mgr. teologie, absolventka Jagellonské univerzity (Ústav polonistiky) a Papežské teologické akademie (Teologická fakulta) v Krakově. Autorka dvou magisterských prací: *Biblijny motyw spotkania Boga z człowiekiem w twórczości Karola Wojtyły – Jana Pawła II* („Biblický motiv setkání Boha s člověkem v tvorbě Karola Wojtyły – Jana Pavla II.“; Papežská teologická akademie, Krakov 2004), *Edukacyjne uwarunkowania i czynniki sprawcze kształtowania się systemu wartości u uczniów wyższych klas szkoły podstawowej* („Vzdělávací podmínky a příčinné faktory utváření systému hodnot u žáků vyšších tříd základní školy“, Jagellonská univerzita, Ústav polonistiky, Krakov 2000). Byla doktorandkou Papežské univerzity Jana Pavla II. v Krakově na Teologické fakultě a katedře biblistiky a biblické informatiky. Pracuje jako učitelka na Gymnáziu č. 1 v Tylmanowé (Malopolsko). Je spoluautorkou monografie *Wawrzeńczyce. Zarys dziejów* („Wawrzeńczyce. Nástin historie“, Wawrzeńczyce 2006). E-mail: k_ligas[at]vp.pl

[Český překlad: Libor Martinek]

Informácie o autoroch v slovenčine /Information about the Authors in Slovak:

P. Roman Bogacz, (nar. 1963), dr. hab., prof. UPJPII, doktor teologických vied v oblasti biblistiky (Pápežská teologická akadémia, Krakov 1996), habilitácia (tamtiež 2007), teológ, biblista, mimoriadny profesor Pápežskej univerzity Jána Pavla II. na Teologickej fakulte v Ústave biblickej teológie, vedúci katedry teológie a biblickej informatiky, prodekan Teologickej fakulty UPJPII (od r. 2012), člen redakcie „Polonia Sacra“. Vědecký pracovník Pápežskej teologickej akadémie (1991 – 2009), potom Pápežskej univerzity Jána Pavla II. (zmena názvu školy v r. 2009), asistent (1994 – 1997), odborný asistent (1997 – 2007), odborný asistent s habilitáciou (2007 – 2013) na katedre teológie a biblickej informatiky. Prednáša biblickú teológiu, informatiku, archeológiu, históriu a geografiu a tiež topografiu Svätej zeme. Riaditeľ Ústavu Jána Pavla II. v Krakove. Autor knižných monografií: *Rola hapax lego-*

menów w przedstawieniu misji Chrystusa według Hbr 1, 1-5,10 (doktorská dizertácia: „Role hapax legomen v predstavení Kristovej misie podľa Listu Židom 1,1-5,10“, Krakov 1997), *Medytacje różańcowe* („Ružencové meditácie“, Krakov 2005), *Misja Chrystusa w świetle hapax legomenów* („Kristova misia vo svetle hapax legomen“, Krakov 2006), *Dzieło zbawienia w ludzkiej krwi Jezusa według Listu do Hebrajczyków* („Dielo spásy v ľudskej krvi Ježiša podľa Listu Židom“, Krakov 2007), *Cuda w Starym Testamencie* („Zázraky v Starom zákone“, Krakov 2013). Redaktor zborníkov: *Książę Niezłomny : kardynał Adam Stefan Sapieha* („Nezlomný knieža: kardinál Adam Stefan Sapieha“, Krakov 2001), *Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie : pierwsza uroczysta inauguracja roku akademickiego 2009/2010 : 16 października 2009 r. w rocznicę wyboru ks. kardynała Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową* („Pápežská univerzita Jána Pavla II. v Krakove: prvá slávnostná inaugurácia akademického roka 2009 – 2010: 16. októbra 2009 pri príležitosti výročia zvolenia P. kardinála Karola Wojtyły na Petrov stolec“, Krakov 2009), *Między Biblią a kulturą : praca zbiorowa* (spoluredaktor, „Medzi Bibliou a kultúrou: kolektívne dielo“, Krakov 2011), *Aspekty biblijnego przesłania : praca zbiorowa* („Aspekty biblického posłania: kolektívne dielo“, Krakov 2012). E-mail: roman.bogacz[at]upjp2.edu.pl albo: atbogacz[at]cyf-kr.edu.pl

[Slovenský preklad: Ivica Hajdučeková]

Maria Katarzyna Ligas, magisterka poľskej filológie, Mgr. teológie, absolventka Jagellonskej univerzity (Ústav polonistiky) a Pápežskej teologickej akadémie (Teologická fakulta) v Krakove. Autorka dvoch magisterských prác: *Biblijny motyw spotkania Boga z człowiekiem w twórczości Karola Wojtyły – Jana Pawła II* („Biblický motív stretnutia Boha s človekom v tvorbe Karola Wojtyły – Jána Pavla II.“; Pápežská teologická akadémia, Krakov 2004), *Edukacyjne uwarunkowania i czynniki sprawcze kształtowania się systemu wartości u uczniów wyższych klas szkoły podstawowej* („Vzdelávacie podmienky a príčinné faktory tvarovania systému hodnôt žiakov vyšších tried základnej školy“, Jagellonská univerzita, Ústav polonistiky, Krakov 2000). Bola doktorandkou Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krakove na Teologickej fakulte a katedre biblistiky a biblickej informatiky. Pracuje ako učiteľka na Gymnáziu č. 1 v Tylmanowej (Malopolsko). Je spoluautorkou monografie *Wawrzeńczyce. Zarys dziejów* („Wawrzeńczyce. Náčrt histórie“, Wawrzeńczyce 2006). E-mail: k_ligas[at]vp.pl

[Slovenský preklad: Ivica Hajdučeková]

Информация об авторах по-русски / Information about the Authors in Russian:

Ксёндз Роман Богач (г.р. 1963), доктор хабилитированный, проф. Папского Университета Иоанна Павла II, доктор теологии в области библистики (Папская Теологическая Академия, Краков, 1996; хабилитирован там же в 2007 г.). Теолог, библист, чрезвычайный профессор Папского Университета Иоанна Павла II в отделении теологии Института библейской теологии, руководитель кафедры теологии и библейской информатики, заместитель декана на теологическом отделении (с 2012 г.). Член редакции [издания] «Polonia Sacra». Научный работник Папской Теологической Академии (1991-2009), впоследствии – Папского Университета Иоанна Павла II (название университета изменилось в 2009 г.), ассистент (1994-1997), адъюнкт (1997-2007), адъюнкт с хабилитацией (2007-2013) на кафедре теологии и информатики. Преподаёт библейскую археологию, историю и географию, а также теологию и информатику, в частности топографию Святой Земли. Директор Института Иоанна Павла II в Кракове. Автор монографий: *Rola hapaxlegomenów w przedstawieniu misji Chrystusa według Hbr 1, 1-5,10* [докторская диссертация «Значение единожды сказанного в представлении миссии Христа в По-

слани к Евреям' 1,1-5,10»] (Краков, 1997), *Medytacje różańcowe* [«Медитации ружанцове»] (Краков, 2005), *Misja Chrystusa w świetle hapaxlegomenów* [«Миссия Христа в свете единожды сказанного»] (Краков, 2006), *Dzieło zbawienia w ludzkiej krwi Jezusa według Listu do Hebrajczyków* [«Дело спасения в человеческой крови Иисуса согласно Посланию к Евреям'»] (Краков, 2007), *Cuda w Starym Testamencie* [«Чудеса в Старом Завете»] (Краков, 2013). Редактор сборников: *Książę Niezłomny: kardynał Adam Stefan Sapieha* [«Несломленный князь: кардинал Адам Стефан Сапега»] (Краков, 2001), *Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie: pierwsza uroczysta inauguracja roku akademickiego 2009/2010: 16 października 2009 r. w rocznicę wyboru ks. kardynała Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową* [«Папский Университет Иоанна Павла II в Кракове: первая торжественная инаугурация 2009/2010 академического года: 16 октября 2009 г. в годовщину выборов ксёндза-кардинала Кароля Войтылы папой в столице Петра»] (Краков, 2009), *Między Biblią a kulturą: praca zbiorowa* [«Между Библией и культурой: коллективная монография»] (соредактор) (Краков, 2011), *Aspekty biblijnego przesłania: praca zbiorowa* [«Аспекты библейского послания: коллективная монография»] (Краков, 2012). E-mail: roman.bogacz[at]upjp2.edu.pl albo: atbogacz[at]cyf-kr.edu.pl

[Русский перевод: Надежда Георгиевна Колошук]

Мария Катажина Лигас, магистр польской филологии, магистр теологии. Выпускница Ягеллонского Университета (Институт полонистики), а также Папской Теологической Академии в Кракове. Автор двух магистерских диссертаций: *Biblijny motyw spotkania Boga z człowiekiem w twórczości Karola Wojtyły – Jana Pawła II* [«Библейский мотив встречи Бога с человеком в творчестве Кароля Войтылы – Иоанна Павла II»] (Папская Теологическая Академия, Краков, 2004), *Edukacyjne uwarunkowania i czynniki sprawcze kształtowania się systemu wartości u uczniów wyższych klas szkoły podstawowej* [«Образовательная обусловленность и факторы формирования системы ценностей у учеников старших классов начальной школы»] (Ягеллонский Университет, Институт польской филологии, Краков, 2000). Докторантка Папского Университета Иоанна Павла II в Кракове на теологическом отделении, на кафедре библейской теологии и информатики. В настоящее время работает учителем в гимназии № 1 в Тылмановой (Малая Польша). Соавтор монографии *Wawrzeńczyce. Zarys dziejów* [«Вавженьнице. Очертание истории»] (Вавженьнице, 2006). E-mail: k_ligas[at]vp.pl

[Русский перевод: Надежда Георгиевна Колошук]

Інформація про авторів / Довідка про авторів українською мовою / Information about the Authors in Ukrainian:

Ксьондз Роман Богач (р. н. 1963), доктор габлітований, доктор теологічних наук у царині біблеїстики (Папська Теологічна Академія, Краків, 1996); габлітований там само (2007). Теолог, знавець Біблії, надзвичайний професор Папського Університету Яна Павла II на теологічному відділенні, в Інституті біблійної теології; завідувач кафедри біблійної теології та інформатики, заступник декана теологічного відділення Папського Університету Яна Павла II (із 2012 р.); член редакції «Polonia Sacra». Науковий працівник Папської Теологічної Академії (1991-2009), а потім Папського Університету Яна Павла II (назва закладу змінилася у 2009 р.), асистент (1994-1997), ад'юнкт (1997-2007), ад'юнкт габлітований (2007-2013) на кафедрі теології та інформатики. Викладає біблійну археологію, історію та географію, а також теологію та інформатику, зокрема топографію Святої Землі. Директор Інституту Яна Павла II у Кракові. Автор монографій: *Rola hapaxlegomenów w przedstawieniu misji Chrystusa według Hbr 1, 1-5,10*

[докторська праця «Значення єдино сказаного у представленні місії Христа у «Посланні до Гебреїв» 1,1-5,10»] (Краків, 1997), *Medytacje różańcowe* [«Медитації ружанцове»] (Краків, 2005), *Misja Chrystusa w świetle hapaxlegomenów* [«Місія Христа у світлі єдино сказаного»] (Краків, 2006), *Dzieło zbawienia w ludzkiej krwi Jezusa według Listu do Hebrajczyków* [«Справа спасіння в людській крові Ісуса згідно з «Посланням до Гебреїв»] (Краків, 2007), *Cuda w Starym Testamencie* [«Чудеса у Старому Заповіті»] (Краків, 2013). Редактор збірок: *Książę Niezłomny: kardynał Adam Stefan Sapieha* [«Незламні князь: кардинал Адам Стефан Сапега»] (Краків, 2001), *Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie: pierwsza uroczysta inauguracja roku akademickiego 2009/2010: 16 października 2009 r. w rocznicę wyboru ks. kardynała Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową* [«Папський Університет Яна Павла II у Кракові: перша урочиста інавгурація 2009 / 2010 академічного року: 16 жовтня 2009 р. до річниці виборів ксьондза-кардинала Кароля Войтили папою у столиці Петра»] (Краків, 2009), *Między Biblią a kulturą: praca zbiorowa* [«Між Біблією і культурою: колективна монографія»] (співредактор) (Краків, 2011), *Aspekty biblijnego przesłania: praca zbiorowa* [«Аспекти біблійного послання: колективна монографія»] (Краків, 2012). E-mail: roman.bogacz[at]upjp2.edu.pl albo: atbogacz[at]cyf-kr.edu.pl

[Український переклад Надія Георгіївна Колошук]

Марія Кагажкіна Лігас, магістр польської філології, магістр теології. Випускниця Ягеллонського Університету (Інститут полоністики), а також Папської Теологічної Академії у Кракові. Авторка двох магістерських праць: *Biblijny motyw spotkania Boga z człowiekiem w twórczości Karola Wojtyły – Jana Pawła II* [«Біблійний мотив зустрічі Бога з людиною у творчості Кароля Войтили – Яна Павла II»] (Папська Теологічна Академія, Краків, 2004), *Edukacyjne uwarunkowania i czynniki sprawcze kształtowania się systemu wartości u uczniów wyższych klas szkoły podstawowej* [«Освітня зумовленість і чинники формування системи цінностей в учнів старших класів початкової школи»] (Ягеллонський Університет, Інститут польської філології, Краків, 2000). Докторантка Папського Університету Яна Павла II у Кракові на теологічному відділі, на кафедрі біблійної теології та інформатики. Нині вчителька гімназії № 1 у Тилмановій (Малопольща). Співатор монографії *Wawrzeńczyce. Zarys dziejów* [«Вавженяниці. Нарис історії»] (Вавженяниці, 2006). E-mail: k_ligas[at]vp.pl

[Український переклад Надія Георгіївна Колошук]